

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Kilka uwag o problemach ortograficznych w zakresie zapisu mitologizmów frazeologicznych w szkolnych słownikach

Author: Emilia Czarnota

Citation style: Czarnota Emilia. (2018). Kilka uwag o problemach ortograficznych w zakresie zapisu mitologizmów frazeologicznych w szkolnych słownikach. W: A. Guzy, D. Krzyżyk, M. Ochwat, M. Wójcik-Dudek (red.), "W krajobraz literacko-kulturowy i językowy wpisane... : księga jubileuszowa dedykowana Profesor Bernadecie Niesporek-Szamburskiej w czterdziestolecie pracy naukowej i dydaktycznej" (S. 383-391). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Kilka uwag o problemach ortograficznych w zakresie zapisu mitologizmów frazeologicznych w szkolnych słownikach

Artykuł ma na celu zestawienie mitologizmów frazeologicznych, odnotowanych w szkolnych słownikach frazeologicznych, wobec których przyjęto zróżnicowane rozwiązania w zakresie zapisu wielką i małą literą przymiotników tworzonych od nazw własnych.

Warto przytoczyć dwie współczesne definicje językoznawcze terminu *mitologizm*. Danuta Krzyżyk definiuje *mitologizmy* jako „wyrazy i zwroty będące nawiązaniem do mitologicznych postaci (częściej) lub sytuacji (rzadziej), używane w znaczeniu przenośnym zarówno w języku potocznym, jak i w języku literackim”¹.

Magdalena Puda-Blokesz proponuje, by w ujęciu językoznawczym definiować *mitologizm* jako

utrwaloną i odtwarzalną jednostkę danego języka o dającym się ustalić pochodzeniu od nazw własnych, od realiów i od zdarzeń motywowanych treściami mitologicznymi, reprezentującą dowolną postać formalną (wyraz, połączenie wyrazowe) oraz dowolny status semantyczny².

¹ D. KRZYŻYK: *Biblizmy i mitologizmy we współczesnej polszczyźnie – teoria i dydaktyka*. „Język Polski w Liceum” 2008/2009, z. 3, s. 45.

² M. PUDA-BLOKESZ: *Mitologizmy frazeologiczne w wybranych źródłach leksykograficznych*. „Język Polski” 2008, nr 4–5, s. 330.

Ta sama badaczka w publikacji późniejszej przedstawia także zmodyfikowaną definicję:

[...] mitologizmem można nazwać utrwaloną i odtwarzalną jednostkę danego języka o dającym się ustalić pochodzeniu od nazw własnych, od realiów i od zdarzeń motywowanych treściami mitologicznymi, reprezentowaną przez wyraz lub połączenie wyrazowe i reprezentującą utrwalone w danym języku znaczenie³.

Mitologizmy frazeologiczne są natomiast definiowane jako

utrwalone i odtwarzalne jednostki danego języka o dającym się ustalić pochodzeniu od nazw własnych, od realiów i od zdarzeń motywowanych treściami mitologicznymi, złożone z minimum dwóch wyrazów (wielowyrazowe), mające znaczenie przenośne i spełniające kryteria tradycyjnie rozumianej frazeologiczności⁴.

Jak zauważa M. Puda-Blokesz, mitologizmy frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne)

należą do grupy *mitologizmów* (termin znacznie szerszy zakresowo) i do grupy *frazeologizmów* (czyli spetryfikowanych związków wyrazowych spełniających pewne kryteria, przede wszystkim: stałości składu, odtwarzalności formalnej i znaczeniowej, nieregularności znaczeniowej i metaforyczności – całkowitej lub częściowej leksykalizacji⁵).

Ważną kwestią, zwłaszcza w słownikach przeznaczonych dla uczniów (słownikach szkolnych), wydaje się poprawność zapisu związków frazeologicznych. Gabriela Dziamska-Lenart w artykule poświęconym biblizmom we współczesnych słownikach frazeologicznych języka polskiego zauważa, że publikacje te „nie są zgodne co do zapisu ortograficznego biblizmów zawierających nazwy własne i przymiotniki od nich two-

³ M. PUDA-BLOKESZ: *Mitologizmy frazeologiczne w języku polskim (na materiale leksykografii XX i XXI wieku)*. Kraków 2014, s. 54.

⁴ M. PUDA-BLOKESZ: *Mitologizmy frazeologiczne (nieobecne) we współczesnych opracowaniach frazeologicznych i paremiologicznych*. „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica VI” 2011, nr 107, s. 254. Por. także: EADEM: *Mitologizmy frazeologiczne języka polskiego*. W: EADEM: *Po nitce do kłębka. Mały słownik mitologizmów frazeologicznych języka polskiego*. Kraków 2015, s. 21–24.

⁵ M. PUDA-BLOKESZ: *Mitologizmy frazeologiczne w języku polskim...*, s. 73.

rzony”⁶. Problem ten odnosi się także do mitologizmów frazeologicznych. Dotyczy zarówno frazeologizmów zawierających w strukturze nazwy mitologiczne, zwłaszcza pseudozoonimy, por.: *wzrok (oczy) bazyliszka / wzrok (oczy) Bazyliszka; powstać (odrodzić się) jak Feniks z popiołów / powstać (odrodzić się) jak feniks z popiołów*, jak i związków frazeologicznych z komponentem przymiotnikowym utworzonym od nazw własnych, por.: *Janusowe oblicze / janusowe oblicze; pięta Achillesowa / pięta achillesowa; Argusowe oko (oczy) / argusowe oko (oczy); Prokrustowe łożo / prokrustowe łożo*.

Materiał frazeologiczny, opisywany w niniejszym artykule, został wyekscerpowany z siedmiu szkolnych słowników frazeologicznych wydanych po 2000 roku:

- B. Bodek, M. Buława, R. Brzozowska: *Praktyczny słownik frazeologiczny*. Red. I. Puchalska. Kraków 2004 (PSF).
- Z. Dominów, M. Dominów: *Szkolny słownik frazeologiczny*. Białystok 2005 (SDD).
- K. Głowińska: *Szkolny słownik frazeologiczny*. Warszawa 2009 (SG).
- A. Kubiak-Sokół, E. Sobol: *Szkolny słownik frazeologiczny* PWN. Warszawa 2007 (SPWN).
- P. Müldner-Nieckowski, Ł. Müldner-Nieckowski: *Nowy szkolny słownik frazeologiczny*. Warszawa 2004 (NS).
- E. Piotrowicz-Karmowska, M. Karmowski: *Szkolny słownik frazeologiczny*. Warszawa 2005 (SKK).
- W. Rzehak, M. Paw, M. Wawrzecki: *Słownik związków frazeologicznych*. Kraków 2005 (SZF).

Aż w sześciu spośród siedmiu ekscerpowanych słowników odnotowano frazeologizm *janusowe oblicze / Janusowe oblicze*: w SPWN, SDD i SKK znajdziemy zapis – *Janusowe oblicze*; w NS – *janusowe oblicze*, w słownikach SG i PSF natomiast dwa zapisy: *Janusowe oblicze / janusowe oblicze*. Warto zwrócić uwagę, iż w SPWN wszystkie jednostki frazeologiczne odnotowano od wielkiej litery, co utrudnia rozstrzygnięcie w zakresie wyboru małej lub wielkiej litery, jeśli wątpliwość dotyczy pierwszego komponentu frazeologizmu. Bardziej dociekliwy czytelnik może podjąć próbę dotarcia do poprawnego zapisu, analizując zamieszczone egzemplifikacje (jeżeli takowa znajduje się w danym haśle). W przypadku opisywanego frazeologizmu zamieszczony cytat, inaczej niż odnotowana jednostka frazeologiczna, wskazuje na zapis od małej litery:

⁶ G. DZIAMSKA-LENART: *Frazeologia biblijna w nowych słownikach frazeologicznych języka polskiego*. W: *Język religijny dawniej i dziś*. T. 3. Red. P. BORTKIEWICZ, S. MIKOŁAJCZAK, M. RYBKA. Poznań 2007, s. 210.

W niniejszym artykule nie interesuje nas jednak socjologiczna analiza inteligencji. Chciałem tylko podkreślić janusowe oblicze tej warstwy, która dostarczyła zarówno lojalistów, jak i bojowników niepodległościowym. J. Mieroszewski, Finał⁷.

W SKK natomiast odnotowano frazeologizm od wielkiej litery, co zostało także potwierdzone w przywołanych w haśle cytatach:

Globalizm i uniwersalizm mają Janusowe oblicze – z jednej strony umożliwiając wszystkim korzystanie z dorobku ludzkości, z drugiej niszczą odrębność i indywidualność narodową.

Naukowcy zwracają uwagę na Janusowe oblicze rewolucji technologicznej, która z jednej strony ułatwia ludziom życie, z drugiej zaś pociąga za sobą spadek zapotrzebowania na siłę roboczą i wzrost bezrobocia⁸.

W PSF w haśle: JANUSOWY znajdziemy zapis: *janusowe oblicze*, natomiast w haśle: OBLICZE: *Janusowe oblicze (czegoś)*. W haśle: JANUSOWY nie odnotowano żadnego cytatu, natomiast w haśle: OBLICZE autorki zamieściły cytat potwierdzający zapis od wielkiej litery:

Sprawa reformy coraz wyraźniej ukazuje swoje Janusowe oblicze – trudno stwierdzić, że jest ona udana, jednak uznanie jej za jednoznaczne niepowodzenie również nie jest chyba uzasadnione⁹.

W NS także odnotowano cytat potwierdzający przyjęty zapis (od małej litery): *Książę odsunął się od dworu, bo miał dość janusowego oblicza władcy¹⁰.*

Na problem ortograficzny związany z zapisem frazeologizmem *janusowe oblicze/Janusowe oblicze* zwracał uwagę w artykule z lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku Stanisław Bąba. Badacz wskazywał, iż nie rozstrzygnięto tej kwestii w żadnym ówczesnym słowniku ortograficznym, ponieważ nie odnotowano w nich tego związku frazeologicznego. Na podstawie analizy zapisu w słownikach języka polskiego i słownikach

⁷ SPWN, s. 192. W *Wielkim słowniku frazeologicznym PWN z przysłowiami*. Red. A. KŁOSIŃSKA, E. SOBOL, A. STANKIEWICZ. Warszawa 2005 odnotowano natomiast dwa cytaty. Poza cytatem przeniesionym do SPWN pojawia się także (jako pierwszy w haśle) cytat z zapisem frazeologizmu wielką literą, por. *Prywatność i kulturowość, dwa Janusowe oblicza Iwaszkiewiczowej poezji – w głównej mierze współtworzą jej niezwykłą jakość*. J. Kwiatkowski, *Magia* (zob. s. 298). Cytat zresztą wydaje się niezbyt trafnie dobrany, wskazuje bowiem na użycie związku frazeologicznego niezgodnie z jego definicją semantyczną.

⁸ SKK, s. 89.

⁹ PSF, s. 149.

¹⁰ NS, s. 399. Taki sam zapis z identycznym cytatem odnotowano także jako jedyną egzemplifikację tego frazeologizmu w *Wielkim słowniku frazeologicznym języka polskiego. Wyrażenia, frazy, zwroty*. Red. P. MÜLDNER-NIECKOWSKI. Warszawa 2004, s. 462.

frazeologicznych (z uwzględnieniem, co kluczowe dla rozstrzygnięcia, także cytowanych przykładów użycia) badacz sugerował poprawność zapisu od małej litery – *janusowe oblicze*, uznając że jest to

wyrażenie całkowicie s frazeologizowane: oba składające się na nie wyrazy tracą swoją autonomię na rzecz całości semantycznej, którą tworzą nie tylko w kontekstach, lecz również w słownikach. Komponent przymiotnikowy nie jest zatem przymiotnikiem relacyjnym, lecz jakościowym¹¹.

Warto dodać, że późniejsze słowniki ortograficzne odnotowują frazeologizm *janusowe oblicze* z zapisem rekomendowanym przez S. Bąbę¹².

Frazeologizm *pięta Achillesowa/pięta achillesowa* zapisywany jest w większości szkolnych słowników frazeologicznych jako *pięta achillesowa (pięta Achillesa)* – SPWN, PSF, SZF, SKK, NS. W SG odnotowano wariantywne zapisy; por.: *pięta Achillesowa/pięta achillesowa* (a także: *pięta Achillesa*). Zapis małą literą: *pięta achillesowa*, potwierdzają wyekscerpowane z kilku słowników szkolnych cytacje:

U mnie masz dziś niedostatecznie. Sytuacja twoja wymaga natychmiastowej reakcji. Z matematyki leżysz na obu łopatkach, język angielski zawaliłaś, chemia i fizyka stanowią dwie twoje achillesowe pięty [...]. (M. Musierowicz, *Szósta...*, s. 67)¹³.

Jej piętą achillesową jest nieumiejętność podejmowania decyzji, Matematyka jest piętą achillesową wielu uczniów¹⁴.

Jej achillesową piętą był wstręt do gotowania, ale trafiła na chłopca, który był kucharzem¹⁵.

Strasznie boję się tej klasówki – matematyka to moja pięta achillesowa¹⁶.

Jednoznacznie kwestię tę rozstrzygają współczesne słowniki ortograficzne; zob. *achillesowy (jaki?): pięta achillesowa*¹⁷.

¹¹ S. BĄBA: *Komentarze frazeologiczne*. Red. P. FLICIŃSKI. Poznań 2012, s. 45. Zob. też: S. BĄBA: *Janusowe oblicze*. „Język Polski” 1995, nr 3, s. 234–236.

¹² Zob. hasło *janusowy*: *janusowe oblicze* (przen.) W: *Nowy słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji*. Red. E. POLAŃSKI. Warszawa 1996, s. 260. Zob. też hasło *janusowy*: *janusowe oblicze* (przen.) W: *Wielki słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji*. Red. E. POLAŃSKI. Warszawa 2016, s. 509.

¹³ PSF, s. 177.

¹⁴ SKK, s. 183.

¹⁵ NS, s. 29.

¹⁶ SZF, s. 5.

¹⁷ Zob. hasło *achillesowy*. W: *Nowy słownik ortograficzny...*, s. 2. Zob. także hasło *achillesowy*. W: *Wielki słownik ortograficzny...*, s. 177.

Wyrażenie *argusowe oko (oczy)/Argusowe oko (oczy)* odnotowano w czterech z siedmiu ekscerpowanych słowników: w SZF wyłącznie zapisy od wielkiej litery – *Argusowe oko* (też: *Argusowe oczy*), w SKK – *argusowe oczy*, w NS – *argusowe (oko, oczy)*, w SPWN jako *Argusowe oczy; argusowe oko*. W SZF także egzemplifikacja potwierdza zapis od wielkiej litery, zob.: *Na geografii nie da się odpisywać – nasza nauczycielka ma istic Argusowe oko*¹⁸. W SKK odnotowane cytaty potwierdzają natomiast zapis od małej litery: *Przed argusowymi oczami teściowej nie ukryło się nawet najdrobniejsze potknięcie młodej gospodyni. W pracy paraliżowały ją argusowe oczy szefa*¹⁹. W SPWN odnotowano: *Argusowe oczy, argusowe oko*. Wydaje się jednak, że wielka litera jest przypadkowa i wynika z niefortunnego rozwiązania edytorskiego. Zamieszczony w publikacji cytat potwierdza zapis od małej litery: *Lokal obskurny i całkowicie pozbawiony wdzięku. Stary Salis stoi przy kasie i pilnuje argusowym okiem gości i kelnerów. A. Jambor, Stenogramy*²⁰.

Związek frazeologiczny *prokrustowe łoże/Prokrustowe łoże* odnotowano w trzech z siedmiu ekscerpowanych słowników szkolnych: w SPWN – *Prokrustowe łoże*; w SDD i SKK – *prokrustowe łoże*. W SDD nie odnotowano żadnych cytacji, natomiast w SKK odnajdujemy dwie egzemplifikacje, potwierdzające zapis frazeologizmu:

*Prokrustowe łoże komunistycznej ideologii zwichnęło psychikę niejednego Polaka. Niektórzy eurosceptycy boją się naginania polskiej gospodarki do prokrustowego łoża unijnych wymagań*²¹.

W SPWN związek frazeologiczny zapisano od wielkiej litery – *Prokrustowe łoże*, w tym przypadku jednak wydaje się, że nie wynika to z usterki edytorskiej (jak w przypadku poprzednio opisywanych frazeologizmów), ale z przeświadczenia o poprawności takiego zapisu. Potwierdza to zamieszczona cytacja:

*Jeśli tak się składa, że utopijny humanista obejmuje ster rządów, wkrótce zaczyna się przymierzanie denerwująco różnym wzrostem obywateli do Prokrustowego łoża jego ideału, co w większości wypadków kończy się albo ucinaniem głów, albo naciąganiem szyj, póki coś w nich nie trzaśnie. S. Barańczak, Poezja*²².

¹⁸ SZF, s. 9.

¹⁹ SKK, s. 11.

²⁰ SPWN, s. 4–5.

²¹ SKK, s. 196.

²² SPWN, s. 252.

Problem ortograficzny z zapisem tego frazeologizmu rozstrzygają współczesne słowniki ortograficzne; zob. *prokrustowy* – tylko w wyrażeniu: *prokrustowe łóżce*²³.

W tabeli 1. zilustrowany został zapis wybranych mitologizmów frazeologicznych w szkolnych słownikach frazeologicznych.

Problem w zakresie użycia małej lub wielkiej litery dotyczy także mitologizmów frazeologicznych, których komponentem jest nazwa własna, zwłaszcza będąca pseudozoonimem, na przykład *wzrok (oczy) bazyliżka/wzrok (oczy) Bazyliżka*; *powstać (odrodzić się) jak Feniks z popiołów/powstać (odrodzić się) jak feniks z popiołów*.

Frazeologizm *wzrok Bazyliżka/wzrok bazyliżka* został odnotowany w trzech ekscerpowanych szkolnych słownikach frazeologicznych: przykład w SG – *wzrok Bazyliżka/bazyliżkowy wzrok*; w SPWN – *Wzrok, oczy bazyliżka*; w NS – *wzrok (bazyliżka, bazyliżkowy, bazyliżkowaty), spojrzenie (bazyliżka, bazyliżkowe, bazyliżkowane)*. W SPWN frazeologizm ten pojawia się pod zapisanym od małej litery wyrazem hasłowym *bazyliżek*. Zamieszona cytacja także potwierdza zapis małą literą: [...] *wpatrywał się w nią wzrokiem bazyliżka* [...]. T. Raczek, *Pies*²⁴. Także w NS konsekwentnie pojawia się zapis od małej litery, potwierdzony cytatem w haśle: SPOJRZENIE i w haśle WZROK – *Kiedy to powiedziałam, rzucił na mnie spojrzenie bazyliżka; zadrżałam ze strachu; Kiedy to powiedziałam, spojrzął na mnie wzrokiem bazyliżka*²⁵ (por. tabela 2).

Związek frazeologiczny *odradzać się (powstać) jak feniks z popiołów/odradzać się (powstać) jak Feniks z popiołów* odnotowano w trzech spośród siedmiu ekscerpowanych słowników. Autorzy każdej z publikacji przyjęli zróżnicowane rozwiązania co do zapisu. W SG odnotowano: *coś odradza się jak feniks z popiołów*; w SPWN: *Powstać, odrodzić się jak Feniks z popiołów*; natomiast w NS zaznaczono wariantywność zapisu: *coś (odradza się, powstaje, zmartwychwstaje) jak (Feniks, feniks) z popiołów*. W SPWN konsekwentnie stosuje się zapis wielką literą, także w odnotowanych cytacjach, zob.:

*Kiedy jednak ugaszono pożary, mimo wielu trudności i braków przystąpiono rychło do odbudowy [...]. Jak Feniks z popiołów powstało znowu europejskie miasto, jak kiedyś centrum handlu, przemysłu i nauki. J. Kowalczyk, Ochrona*²⁶.

²³ Zob. hasło *prokrustowy*. W: *Nowy słownik ortograficzny...*, s. 610. Zob. także *Wielki słownik ortograficzny...*, s. 934.

²⁴ SPWN, s. 9.

²⁵ NS, s. 626, 769.

²⁶ SPWN, s. 67.

Tabela 1

Zestawienie zapisu wybranych mitologizmów frazeologicznych w szkolnych słownikach frazeologicznych

Hasło	PSF	SDD	SG	SPWN	NS	SKK	SZF
Achilles	<i>pięta Achillesa (achillesowa)</i>	<i>pięta Achillesa</i>	<i>pięta Achillesowa / pięta achillesowa / pięta Achillesa</i>	<i>Pięta achillesowa / pięta Achillesa</i>	<i>pięta Achillesa (achillesowa)</i>	<i>pięta Achillesa (achillesowa)</i>	<i>pięta Achillesa (achillesowa)</i>
Argus	–	–	–	<i>Argusowe oczy / argusowe oko</i>	<i>argusowe (oko, oczy)</i>	<i>argusowe oczy</i>	<i>Argusowe oko / Argusowe oczy</i>
Janus	<i>janusowe oblicze/ Janusowe oblicze (czegoś)</i>	<i>Janusowe oblicze</i>	<i>Janusowe oblicze/ janusowe oblicze</i>	<i>Janusowe oblicze</i>	<i>janusowe oblicze</i>	<i>Janusowe oblicze [czegoś]</i>	–
Prokrust	–	<i>prokrustowe łoże</i>	–	<i>Prokrustowe łoże</i>	–	<i>prokrustowe łoże</i>	–

Tabela 2

Zestawienie zapisu wybranych mitologizmów frazeologicznych z komponentem pseudozoonimicznym w szkolnych słownikach frazeologicznych

Hasło	PSF	SDD	SG	SPWN	NS	SKK	SZF
Bazyliczek/bazyliczek	–	–	<i>wzrok Bazyliczka/ bazyliczkowy wzrok</i>	<i>Wzrok, oczy bazyliczka</i>	<i>wzrok (bazyliczka, bazyliczkowy, bazyliczkowaty) spojrzenie (bazyliczka, bazyliczkowe, bazyliczkowate)</i>	–	–
Feniks/feniks	–	–	<i>coś odradza się jak feniks z popiołów</i>	<i>Powstać, odrodzić się jak Feniks z popiołów</i>	<i>coś (odradza się, powstaje, zmartwychwstaje) jak (Feniks, feniks) z popiołów</i>	–	–

W NS odnotowano wariantywne zapisy – *coś (odradza się, powstaje, zmartwychwstaje) jak (Feniks, feniks) z popiołów*, jednak zamieszczona w haśle cytacja poświadcza zapis wielką literą: *Po wojnie Warszawa odradzała się jak Feniks z popiołów, choć świat już chciał ją wykreślić z mapy*²⁷.

W podsumowaniu należy zauważyć, że kwestia zapisu przywoływanych mitologizmów frazeologicznych przysparza trudności nie tylko przeciętnym użytkownikom polszczyzny, ale także autorom słowników frazeologicznych. Powinna być zatem uregulowana nadrzędnie. Obecnie bowiem nawet w słownikach frazeologicznych przyjęto zróżnicowane rozstrzygnięcia ortograficzne. Dotyczy to nie tylko różnych publikacji, lecz także odmiennych zapisów tego samego frazeologizmu w obrębie makrostruktury danego słownika. Jeśli natomiast w słowniku przyjmuje się wariantywność pisowni, o fakcie tym uczeń nie zawsze jest informowany w każdym miejscu słownika, gdzie odnotowano dany związek frazeologiczny. Bywa również tak, że rozwiązania edytorskie nie są wystarczająco przemyślane, w konsekwencji czego użycie wielkiej litery bywa często przypadkowe.

Warto zadbać o to, aby odnotowane w słowniku przykłady użycia frazeologizmu były dobrane właściwie, przede wszystkim, aby były zapisane tak samo jak odnotowana w słowniku postać związku frazeologicznego, a także by nie stanowiły jednostkowego, innowacyjnego użycia, na przykład przez autora dzieła literackiego. Jak zauważają badacze frazeologii, materiał literacki nie jest dobrym źródłem ustalania normatywnej postaci frazeologizmów:

[...] autentyczne konteksty wcale nie muszą stanowić ilustracji tego, co ustabilizowane w języku. W materiale literackim i publicystycznym dość często możemy natrafić na użycia innowacyjne, świadomie lub nieświadomie wykraczające poza normę frazeologiczną²⁸.

²⁷ NS, s. 191.

²⁸ A. PAJDIŃSKA: *Studia frazeologiczne*. Łask 2006, s. 234–235.